

Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling

Udvalget for Videnskab og Teknologi
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

./ Til orientering fremsendes hermed mit talepapir fra samrådet i Videnskabsudvalget onsdag den 10. oktober 2007 vedr. universitetsområdet.

Med venlig hilsen

Helge Sander

24. oktober 2007

**Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling**

Bredgade 43
1260 København K
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post vt@vtu.dk
Netsted www.vtu.dk
CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 07-024414
Dok nr. 356635
Side 1/1

Samråd (åbent) i Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi onsdag den 10. oktober 2007 om universitetsområdet – UVT – alm. Del – spm. A – G.

DET TALTE ORD GÆLDER

Spørgsmål A:

Vil ministeren kommentere, om han synes, der er tilstrækkeligt med undervisere i dag på universiteterne set i forhold til andel studerende?

Svar:

Det første spørgsmål lyder: ”Vil ministeren kommentere, om han synes, der er tilstrækkeligt med undervisere i dag på universiteterne set i forhold til andel studerende?” – fuldstændig i forlængelse af begrundelsen for spørgsmålene.

Og der kan jeg jo sige, at det er jo en meget, meget bred vifte af emner, vi skal forbi her i dag.

Og derfor så håber jeg, at vi kan holde diskussionen på det niveau, som vedrører vi politikere.

Men der er altså også problemstillinger, som er universitetsledelsens ret og pligt til at administrere.

Antal undervisere i forhold til antal studerende er efter min klare opfattelse præcis et eksempel på dette.

Det er op til ledelsen på det enkelte universitet at sikre, at der er tilstrækkeligt med undervisere til, at undervisningen kan leve op til universitetslovens krav.

Jeg har også fuld tillid til, at det vil forholde sig sådan, når ledelserne på vores universiteter skal løse denne opgave.

Så jeg ser ikke grund til bekymring.

Antallet af professorer er samlet set i perioden fra 2003-2006 steget med 15 pct.

I samme periode er antallet af lektorer uændret.

Antallet af studenterårsværk er på universiteterne i denne periode steget fra godt 65.000 til godt 70.000.

Helt præcist 65.057 og 70.028.

Det giver altså en stigning på 7,6 pct.

I øvrigt er antallet af studerende per ansat siden 1970 – altså tilbage til 1970 – faldet fra 5,8 til 5,6.

**Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling**

Side 2/2

Spørgsmål B:

Mener ministeren, det er at foretrække, at undervisningen på universiteterne er forskningsbaseret, og hvor stor procentdel af undervisningen mener ministeren, det er forsvarligt, at ikke-forskende undervisningsassistenter tager sig af?

Svar:

Spørgsmål B lyder: ”Mener ministeren, det er at foretrække, at undervisningen på universiteterne er forskningsbaseret, og hvor stor procentdel af undervisningen mener ministeren, det er forsvarligt, at ikke-forskende undervisningsassistenter tager sig af?”.

Og spørgsmålet om uddannelse og forskning på universiteterne er jo ikke et enten-eller, men i høj grad et både-og.

At sikre et samspil mellem de to ”ben” er en kerneopgave for universiteterne.

Det står jo også helt klart i universitetsloven.

Den forskningsbaserede undervisning er et vigtigt fundament for universiteterne.

Og derfor er jeg selvfølgelig også glad for, at Danmark har et godt internationalt skudsmål også hvad angår dette.

Fx har en OECD-undersøgelse i 2004/05 fremhævet, at de danske universitetsuddannelser er baseret på forskning på højt internationalt niveau.

For mig er det afgørende, at uddannelserne har den tilstrækkelige kvalitet.

Men jeg kan naturligvis ikke sætte procenter på, hvor mange aktive forskere der skal til for at sikre det mål.

Det er dels en faglig vurdering, som vi politikere ikke har forudsætninger for at foretage.

Og dels – og måske også hvad der er endnu vigtigere – så er det jo også en opgave, som skal løses af de enkelte universiteter.

Jeg kan i det hele taget ikke lade være med at hæfte mig lidt ved formuleringen af den anden del af dette spørgsmål.

For et svar ville jo alt andet lige kræve, at jeg faktisk som minister skulle gå ind og blande mig i universiteternes faglige selvstyre.

Og det kan jeg ikke forestille mig, at det lige akkurat er det, som der skulle være ønske om.

Jeg vil hellere koncentrere mig om det, som er min opgave:

Nemlig at sikre de nødvendige rammer for universiteterne til at kunne løfte deres opgaver.

Jeg mener, at de rammer er til stede, som vi efterhånden har fået det skruet sammen de seneste år.

Vi har nu fået en akkrediteringsinstitution, som frem over skal akkreditere og godkende nye og eksisterende uddannelser.

Det betyder, at kun uddannelser med en positiv akkreditering kan få statsligt tilskud.

Kriterierne for en akkreditering er blandt andet:

1. At uddannelserne er forskningsbaserede, og at de studerende i udstrakt grad undervises af aktive forskere.
2. At universiteterne dokumenterer, at der er et forskningsmiljø af høj kvalitet bag uddannelserne.

Dermed sikres en forsvarlig tilstedeværelse af aktive forskere på de enkelte uddannelser.

**Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling**

Side 4/4

Spørgsmål C:

Hvilke tiltag vil ministeren tage for at sikre den forskningsbaserede undervisning, og vil ministeren tildele universiteterne flere midler til at sikre dette?

Svar:

Og spørgsmål C: ”Hvilke tiltag vil ministeren tage for at sikre den forskningsbaserede undervisning, og vil ministeren tildele universiteterne flere midler til at sikre dette?”

Som jeg redegjorde for i min besvarelse af spørgsmål B, mener jeg, at universiteterne har rammerne til at kunne sikre den nødvendige forskningsbaserede undervisning.

Tiderne er jo også gunstige for universitetssektoren rent økonomisk.

Med globaliseringspuljen er der afsat mere end 4 mia. kr. ekstra til at styrke kvaliteten og undervisningskapaciteten på de videregående uddannelser over en fem-årig periode.

Dertil kommer de 21 mia. kr., der i samme periode er afsat til forskning og udvikling, som universiteterne må forventes at få en betydelig del af.

Jeg synes sådan set ikke, at det økonomiske fundament kunne se ret meget lysere ud, for at sige det på godt jysk. Jeg har stor tiltro til, at universiteterne disponerer over de mange penge på en fornuftig måde.

Spørgsmål D:

Hvordan vil regeringen sikre, at studerende fra ikke-boglige hjem bliver i stand til at gennemføre en lang videregående uddannelse, og mener ministeren, at det i den sammenhæng er betydningsfuldt, om der er tilstrækkeligt med undervisning og vejledning på universiteterne?

Svar:

Spørgsmål D har følgende ordlyd: ”Hvordan vil regeringen sikre, at studerende fra ikke-boglige hjem bliver i stand til at gennemføre en lang videregående uddannelse, og mener ministeren, at det i den sammenhæng er betydningsfuldt, om der er tilstrækkeligt med undervisning og vejledning på universiteterne?”

Og her vil jeg gerne fastslå, at det er regeringens mål, at mindst halvdelen af de unge i 2015 skal have en videregående uddannelse.

For at nå dette mål så er vi nødt til at gøre en stor indsats for at gøre op med den negative sociale arv.

Vi kan ikke lukke øjnene for skævhederne i uddannelsessystemet.

For kun hver tyvende studerende på universiteterne er børn, der kommer fra ufaglærte forældre.

Og væsentligt færre børn af ikke-akademiske forældre gennemfører en universitetsuddannelse – det er 48 pct., end det er tilfældet for børn fra akademisk uddannede forældre – det er nemlig 77 pct.

Det bliver vi simpelthen nødt til i hvert fald at forsøge på at få lavet om.

Her mener jeg, at styrket vejledning på universiteterne kan være et vigtigt parameter.

Netop derfor er det også positivt, at der med globaliseringspuljen blev afsat særskilt 205 mio. kr. netop til styrket vejledning og undervisning.

Men vi skal også blive ved med at skabe opmærksomhed omkring problemstillingen.

Derfor sætter Videnskabsministeriet i den kommende tid fokus på lige netop den negative sociale arv.

Jeg drøfter det også med universiteterne på den rundtur, jeg er til alle otte universiteter her i disse måneder.

Og i Videnskabsministeriet, der har vi i hvert fald to ting, vi har besluttet os for for at fremme dette formål, nemlig at holde en konference om emnet, og at vi overvejer at nedsætte en tænketank.

Begge dele selvfølgelig for at skabe øget opmærksomhed, fordi jeg tror, at det er det allervigtigste lige akkurat i dette forhold.

Spørgsmål E:

Mener ministeren, at det er et problem, at andelen af løstansatte undervisere på universiteterne er voksende, og mener ministeren, at der kan være en sammenhæng mellem omfanget af bevillinger og andelen af løstansatte undervisere?

Svar:

Spørgsmål E: ”Mener ministeren, at det er et problem, at andelen af løstansatte undervisere på universiteterne er voksende, og mener ministeren, at der kan være en sammenhæng mellem omfanget af bevillinger og andelen af løstansatte undervisere?”.

Jeg mener ikke, at spørgsmålet om bevillinger har sammenhæng med andelen af løstansatte undervisere på universiteterne.

Men jeg kan til gengæld konstatere, at bevillingerne til universiteterne er stadig stigende i disse år.

Og samtidig viser udviklingen, at antallet af både undervisningsassistenter og eksterne lektorer er faldende gennem de seneste tre år.

Der har i den senere tid været meget fokus på ansættelsesforholdene for de universitetsansatte.

Og det er da også et område, som Videnskabsministeriet er opmærksom på, og som ministeriet er i en løbende dialog med blandt andet AC om.

I sidste ende er det således, at det er en opgave for universiteternes ledelser at fastlægge, hvad en fornuftig andel af løstansatte undervisere skal udgøre.

Det er ikke nogen helt nem beslutning, for jeg er selvfølgelig fuldstændig opmærksom på, at der er flere faktorer, som spiller ind, fx:

- Er der tale om undervisning i en kortere periode?
- Er der tale om niche-fag?
- Kræver undervisningen undervisere med særlig baggrund/særlig praksiserfaring?
- Og er der kun et begrænset antal studerende?

Det er min opfattelse, at universiteterne fint selv kan finde den rette balance, og det er fortsat min holdning.

Spørgsmål F:

Er det regeringens plan at indføre brugerbetaling på de videregående uddannelser, når der fortsat skæres ned på de videregående uddannelser?

Svar:

Spørgsmål F lyder: ”Er det regeringens plan at indføre brugerbetaling på de videregående uddannelser, når der fortsat skæres ned på de videregående uddannelser?”.

Ja, som jeg har redegjort for i folketingssalen for få minutter siden, og som jeg allerede har gjort det flere gange ved de tidligere stillede spørgsmål, så må jeg fastslå, at der sker absolut ikke nedskæringer på universitetsområdet.

Tværtimod!

Jeg mener heller ikke, at der er grund til at tegne et dystert billede af en uddannelsessektor, der er ude i store problemer.

Regeringen går ikke med skumle tanker om at indføre brugerbetaling.

Mange ønsker nok at tegne et sådant skævt billede af virkeligheden.

Men faktum er jo, at vi fra regeringens side gentagne gange har forsikret, at vi ikke ønsker at indføre brugerbetaling for danske studerende på de almindelige universitetsuddannelser.

Vi er ikke et sekund i tvivl om, at uddannelse af vore unge er en investering i Danmarks fremtid – ikke en mulig indtægtskilde.

Derfor forstår jeg ærlig talt heller ikke de synspunkter, der på det seneste har været fremme i debatten såsom ønsket om ”lov mod brugerbetaling”, eller også udtryk som ”brugerbetaling ad bagdøren” og lignende ting.

Selvfølgelig kan et flertal i Folketinget beslutte, at danske borgere frem over skal betale for at få en almindelig videregående uddannelse.

Det er jo et parlamentarisk grundvilkår, at flertallet bestemmer.

Så jeg kan naturligvis ikke udstede garantier for, hvordan billedet ser ud om fx 50 år.

Men jeg kan benytte lejligheden og anledningen her i dag til endnu engang at fastslå:

Regeringen – og jeg kan vist også roligt sige universitetsforligskredsen – har ingen planer om at indføre brugerbetaling for almindelige videregående uddannelser.

Spørgsmål G:

Hvad er ministerens begrundelse for at oprette puljer indenfor universitetsområdet, finansieret af nedskæringer på undervisningen?

Svar:

Og så er det spørgsmål G: ”Hvad er ministerens begrundelse for at oprette puljer indenfor universitetsområdet, finansieret af nedskæringer på undervisningen?”.

Og her vil jeg understrege, at der ikke er tale om en nedskæring på uddannelsesbevillingerne.

Jeg går ud fra, at der med dette spørgsmål henvises til den såkaldte omstillingspulje.

Omstillingspuljen er et redskab til løbende at vurdere hensigtsmæssigheder i universiteternes opgaveportefølje og opgaveløsning.

Omstillingspuljen handler derfor ikke om at skære ned, men om at have et økonomisk råderum for omprioriteringer.

Det handler om at kunne justere den økonomiske incitamentsstyring af universiteterne.

Og derfor oprettede regeringen omstillingspuljen i forbindelse med FL 2002 og har årligt reduceret universiteternes bevillinger med 2 pct.

Det er dette provenu, der er placeret i omstillingspuljen.

Men det er jo vigtigt at slå fast, at omstillingspuljen er gået tilbage til universitetsområdet – krone for krone.

I forbindelse med universitetslovsforliget i 2003 blev det besluttet at etablere en bachelorbonus.

En bachelorbonus, som udløses til universiteterne, når de studerende består deres bacheloruddannelse.

Samtlige uddannelsesmidler i omstillingspuljen er dermed gået tilbage til uddannelsesområdet for at fremme en særlig adfærd:

Nemlig at give universiteterne incitament til, at de studerende gennemfører en bacheloruddannelse.

Det indebærer teknisk set, at de samlede uddannelsesmidler til universiteterne siden 2004 er fordelt på grundlag af to kilder – nemlig det ordinære taxametertilskud og en bachelorbonus.

Bachelorbonus udgør ca. 6,5 pct. af de samlede uddannelsesmidler, svarende til ca. 300 mio. kr. om året.

I forbindelse med ÆF08 vil der blive taget endelig stilling til, hvorledes uddannelsesmidler i omstillingspuljen skal udmøntes til universiteterne.

Men de vil selvfølgelig blive bevilget til uddannelsesformål på den ene eller anden måde.

Dette var ordene.